

Sygn. akt II AKzw 702/23

POSTANOWIENIE

Dnia 17 sierpnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, II Wydział Karny, w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Robert Pelewicz (del.)

Protokolant: Dominik Dąbrowny

przy udziale Prokuratora Prokuratury Regionalnej w Krakowie Agnieszki Stanek

po rozpoznaniu w sprawie

K. S.

skazanego z art. 258 § 3 k.k. i inne

zażalenia obrońcy skazanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 29 maja 2023 r., sygn. akt IV Kow 883/22

w przedmiocie odmowy udzielenia przerwy w wykonaniu kary

na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. oraz art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze

postanawia

1/ zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

- w punkcie 2. zasądza na rzecz adw. A. R. tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu przed Sądem Okręgowym w Kielcach kwotę 708,48 (siedemset osiem zł czterdzieści osiem gr) zł zamiast kwoty 442,80 zł;

- w punkcie 3. zwalnia skazanego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych

2/ w pozostałym zakresie zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy;

3/ zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. K. kwotę 531,36 zł (pięćset trzydzieści jeden 36/100 złotych) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

4/ zwolnić skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa wydatków postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z 29 maja 2023 r., sygn. akt IV Kow 883/22, Sąd Okręgowy w Kielcach odmówił udzielenia skazanemu przerwy w wykonaniu kary 3 lat pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z 24 maja 2017 r., sygn. akt II K 11/14.

Na powyższe postanowienie zażalenie wnieśli skazany i jego obrońca. Obrońca skazanego podniósł następujące zarzuty odwoławcze:

dokonanie błędnych ustaleń faktycznych – poprzez przyjęcie, że stan zdrowia skazanego K. S. umożliwia mu kontynuowanie leczenia w warunkach izolacji penitencjarnej w sytuacji, gdy leczenie i specjalistyczna opieka medyczna sprawowana w warunkach więziennych jest niewystarczająca przy schorzeniach skazanego, co skutkowało odmową udzielenia K. S. przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności;

obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 1 § 2 k.k.w. w zw. z art. 626 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z § 13 pkt 1 i § 17 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – poprzez błędne obliczenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu przez obrońcę wyznaczonego z urzędu, a polegające na nieuwzględnieniu udziału obrońcy skazanego w trzech rozprawach (posiedzeniach) oprócz posiedzenia głównego w dniu 11 lipca 2022r., tj. w dniu 16 stycznia, 20 lutego i 29 maja 2023r., co skutkowało zaniżeniem należnego obrońcy wyznaczonemu z urzędu wynagrodzenia o kwotę 265,68 zł brutto (zasądzenie kwoty 442,80 zł brutto zamiast kwoty 708,48 zł brutto).

W konkluzji zażalenia obrońca skazanego wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienie i udzielenie K. S. przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności na okres 6 miesięcy oraz zmianę orzeczenia o kosztach związanych z wynagrodzeniem obrońcy wyznaczonego z urzędu poprzez zasądzenie kwoty 708,48 zł brutto tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu dla skazanego K. S..

Z kolei skazany K. S. zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, które miało wpływ na jego treść, poprzez nieuwzględnienie stanu zdrowia skazanego, który wymaga odpowiednich świadczeń zdrowotnych poza zakładem karnym. Zdaniem skazanego, Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na opinii biegłego neurologa, który stwierdził u skazanego radikulopatię szyjną, zespół cieśni nadgarstkowej kończyny lewej w stopniu umiarkowanym oraz znaczną przepuklinę odcinka lędźwiowego kręgosłupa, a zgodnie z rzeczoną opinią, skazany nie wymaga leczenia szpitalnego, natomiast wystarczające jest leczenie ambulatoryjne w warunkach zakładu karnego. Jedynym miejscem gdzie skazany mógłby wykonać zabiegi rehabilitacyjne i leczenie farmakologiczne jest oddział ortopedyczno-chirurgiczny Zakładu Karnego w Ł.. Skazany nie chce wyrazić zgody na przeniesienie, ponieważ odbywa on karę w systemie terapeutycznym, z uwagi na chorobę afektywną dwubiegunową, a jego zdaniem, po zmianie jednostki penitencjarnej, utraciłby obecne wsparcie psychologa i psychiatry.

W konsekwencji skazany wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach.

Sąd Apelacyjny stwierdził, co następuje:

Zażalenie skazanego nie zasługuje na uwzględnienie, zaś zażalenie jego obrońcy zasługuje na uwzględnienie jedynie w zakresie obrazy przepisów postępowania, mającej wpływ na treść orzeczenia w zakresie zasądzonych kosztów udzielonej obrony z urzędu skazanemu, tj. art. 1 § 2 k.k.w. w zw. z art. 626 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z § 13 pkt 1 i § 17 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – poprzez błędne obliczenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu przez obrońcę wyznaczonego z urzędu.

W pierwszej kolejności trzeba wskazać, iż w sytuacji procesowej skazanego K. S. nie zachodzą przesłanki z art. 153 § 1 k.k.w. Słusznie zatem przyjął Sąd Okręgowy, że w niniejszej sprawie nie ma podstaw do przyjęcia, że za udzieleniem przerwy przemawia stan zdrowia skazanego. Dlatego wbrew zarzutom zażaleń Sąd Okręgowy nie dokonał błędnych ustaleń faktycznych, poprzez przyjęcie, że stan zdrowia skazanego K. S. umożliwia mu kontynuowanie leczenia w warunkach izolacji penitencjarnej w sytuacji, gdy leczenie i specjalistyczna opieka medyczna sprawowana w warunkach więziennych jest niewystarczająca przy schorzeniach skazanego, co skutkowało odmową udzielenia K. S. przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności.

Przede wszystkim skarżący powinni pamiętać, że przerwy w karze ze względów zdrowotnych można udzielić wówczas tylko wówczas, gdy ciężka choroba uniemożliwia wykonywanie kary w warunkach izolacji (włączając hospitalizację w wyspecjalizowanych jednostkach więziennej służby zdrowia), tj. w sytuacji, gdy przebywanie w nich zagraża życiu i zdrowiu skazanego – a to na zasadzie art. 153 § 1 k.k.w. w zw. z art. 150 § 1 k.k.w. Ewentualnie można w kontekście zdrowotnym rozważać fakultatywne – a zatem nienastępujące obligatoryjnie – udzielenie przerwy w karze, na zasadzie art. 153 § 2 k.k.w., w sytuacji gdy, co prawda, skazany może przebywać w warunkach izolacyjnych, ale wiąże się to z realnym dyskomfortem, który może być usunięty przez zabieg medyczny, którego wykonanie w warunkach wolnościowych będzie mógł sobie skazany zapewnić szybciej, niż możliwość jego dokonania w warunkach więziennej (publicznej) opieki zdrowotnej. W takiej sytuacji spełnione muszą być jednak dodatkowe przesłanki do przerwania wykonywania kary – przede wszystkim skazany musi gwarantować przestrzeganie porządku prawnego i powrót z przerwy.

Skarżący muszą też pamiętać, iż przebywający w warunkach zakładu karnego skazany jest objęty opieką medyczną na warunkach określonych w art. 115 k.k.w. Służba Więzienna dysponuje nie tylko służbą medyczną na poziomie zakładu karnego lub aresztu śledczego, lecz także specjalistycznymi oddziałami szpitalnymi, w których skazani mogą być leczeni, w razie potrzeby również operacyjnie, w warunkach pozbawienia wolności. Z tego powodu tak długo jak możliwe jest udzielanie choremu skazanemu pomocy medycznej na odpowiednim dla danego przypadku poziomie, czyni się to w warunkach zakładu karnego, natomiast udzielenie przerwy motywowanej stanem zdrowia skazanego staje się możliwe i zarazem konieczne, gdy okaże się, że więzienna służba zdrowia nie może zapewnić odpowiedniej opieki i leczenia, w związku z czym dalsze przebywanie skazanego w zakładzie karnym może zagrażać jego życiu lub spowodować dla jego zdrowia poważne niebezpieczeństwo. Co w powyższym kontekście najistotniejsze, to zalegające w aktach sprawy opinie o stanie zdrowia skazanego K. S., wskazują na brak przeciwwskazań do jego dalszego izolowania w ramach wykonywanej kary pozbawienia wolności i skazany nadal może być leczony w warunkach penitencjarnej służby zdrowia (k. 99, 113-115, 155). Wbrew więc subiektywnym i nakierowanym na uzyskanie zwolnienia z zakładu karnego wywodom skazanego i jego obrońcy – Sąd Apelacyjny ocenił stanowisko Sądu Okręgowego w tej kwestii za prawidłowe. W ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżonym postanowieniem trafnie uznano, że stan zdrowia skazanego w żaden sposób nie przemawia za udzieleniem mu wnioskowanej przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności, gdyż K. S. ma zapewnioną opiekę lekarską, a w razie potrzeby może być i jest konsultowany przez tych samych lekarzy, którzy leczą w publicznych lub prywatnych placówkach zdrowotnych. Z opinii o stanie zdrowia skazanego wynika jednoznacznie, że K. S. może być leczony w zakładzie karnym. Z opinii tych wynika również, że skazany regularnie przyjmuje leki, był i jest konsultowany przez lekarzy specjalistów, z których żaden nie stwierdził do tej pory konieczności przeprowadzenia jakiegokolwiek zabiegu lub operacji czy też choćby potrzeby dalszego diagnozowania. Nie ulega przy tym wątpliwości, że orzekając w przedmiocie przerwy na podstawie art. 153 § 1 k.k.w., sąd penitencjarny będzie się opierał przede wszystkim na orzeczeniu lekarza więziennej służby zdrowia – nawet gdy nie jest specjalistą w dziedzinie medycyny adekwatnej do choroby skazanego, to dysponuje najlepszą wiedzą co do możliwości leczenia w warunkach więziennych oraz ewentualnego zagrożenia dla życia lub zdrowia skazanego (por. W. Sych [w:] Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, red. T. Przesławski, W. Sych, LEX/el. 2023, teza 3 do art. 153).

Nie ulega także wątpliwości, że w kontekście treści art. 153 § 1 k.k.w. powołanie przez sąd penitencjarny biegłego lekarza jest możliwe, a w niektórych okolicznościach proceduralnych nawet niezbędne, co dostrzegł Sąd Okręgowy (k. 97v). Ale również i z opinii biegłego lekarza neurologa z dnia 7 kwietnia 2023 r. (k. 113-115) wynika, że K. S. nie wymaga natychmiastowego poddania się leczeniu specjalistycznemu, ewentualnie zabiegowi lub operacji, a jego pobyt w zakładzie karnym nie stanowi zagrożenia dla jego życia lub zdrowia. Zebrany materiał dowodowy nie daje zatem podstaw do przyjęcia, że w obecnym stanie zdrowia K. S. nie może wykonywać kary pozbawienia wolności. Skazany nie cierpi na chorobę, która uniemożliwiałaby mu odbywanie kary pozbawienia wolności. Dolegliwości, które zgłasza mogą być leczone w trakcie odbywania kary. Tym samym jego obecność na wolności nie jest niezbędna. Zgromadzony materiał dowodowy również nie wskazuje na potrzebę wdrożenia specjalistycznego leczenia lub przeprowadzenia jakiegokolwiek zabiegu.

Odwołując się na zakończenie do stanowiska Sądu Okręgowego w zakresie stanu zdrowia skazanego, to skarżący powinni też wiedzieć w powyższym kontekście, iż po myśli art. 141a § 1 k.k.w., dyrektor zakładu karnego może udzielić skazanemu zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego pod konwojem funkcjonariusza Służby Więziennej, osoby godnej zaufania lub samodzielnie, na czas nieprzekraczający 5 dni, w wypadkach szczególnie ważnych dla skazanego, a więc także w sytuacji nagłego załamania zdrowia skazanego. Opinię o stanie zdrowia osoby pozbawionej wolności sporządza lekarz podmiotu leczniczego. Jeśli nie ma podstaw do kwestionowania rzetelności takiego zaświadczenia albo potrzeby dokładniejszego zbadania stanu zdrowia skazanego poprzez opinię biegłego odpowiedniej specjalności (a nie wnioskuje tego skarżący w zażaleniu), to zaświadczenie takie jest wystarczające, by ocenić stan zdrowia skazanego. Sąd Apelacyjny już wskazywał, że nie jest powinnością organu procesowego/sądu wykazywać specjalnymi badaniami bezpodstawność każdej wątpliwości co do stanu zdrowia skazanych na pozbawienie wolności, jaka zostanie zgłoszona. Opinia taka będzie potrzebna, gdy sąd poweźmie wątpliwość wymagającą rozstrzygnięcia w oparciu o wiedzę specjalną (postanowienie SA w Krakowie z 16.02.2022., II AKz w 105/22, Legalis 2712792).

W zakresie kosztów postępowania wykonawczego przed Sądem Okręgowym, to Sąd Apelacyjny stwierdził z urzędu, iż Sąd Okręgowy zwolnił skazanego do uiszczenia opłaty od wniosku o udzielenie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności (k. 15) na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. 49, poz. 223 ze zm. – dalej: ustawa o opłatach w sprawach karnych). Następnie wbrew obowiązkowi, który wynikał z treści art. 16 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych, w orzeczeniu kończącym postępowanie Sąd Okręgowy nie określił wysokości należnej od skazanego opłaty, a w konsekwencji (zwalniając skazanego tylko „od ponoszenia wydatków w sprawie”), nie zawarł pełnego rozstrzygnięcia, co do kosztów sądowych za postępowanie wykonawcze. Skoro zatem w orzeczeniu kończącym postępowanie przed Sądem Okręgowym, opłaty nie określono, to orzeczenie w tym przedmiocie zobowiązany był wydać z urzędu Sąd Apelacyjny, jako sąd odwoławczy, na mocy art. 16 ust. 2 ustawy o opłatach w sprawach karnych. Dlatego orzeczenie o zwolnieniu skazanego od ponoszenia opłaty od wniosku o udzielenie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności (art. 616 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy o opłatach w sprawach karnych) i zwrotu wydatków związanych z doręczeniami (art. 618 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z § 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz.U. 2013.663 t.j.) oraz uznaniu, że ponosi je Skarb Państwa zapadło w oparciu o przepisy art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 ust. 4 i w zw. z art. 16 ust. 2 ustawy o opłatach w sprawach karnych.

Natomiast zmiana zaskarżonego postanowienia co do wysokości wynagrodzenia zasądzzonego na rzecz adw. A. R. wynikała z korelacji treści § 13 pkt 1 oraz § 17 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 2022 r. sygn. SK 78/21 (Dz.U. z 2022 r. poz. 2790), którym stwierdzono niekonstytucyjność przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714).

W myśl art. 29 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1651), koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa, albo jednostka samorządu terytorialnego, jeżeli przepis szczególny tak stanowi. Wyплаты dokonane przez Skarb Państwa z tytułu nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów lub radców prawnych stanowią część kosztów sądowych (art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. i art. 616 § 2 pkt 2 k.p.k.). W konsekwencji o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym orzeczono na podstawie § 19 pkt 1 w Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2019 r. poz. 18), z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r. (SK 66/19, Dz.U. z 2020 r. poz. 769), a więc przy zastosowaniu § 13 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.). Analiza statusu adwokatów i radców prawnych oraz ich roli w postępowaniu, w którym występują jako podmioty powołane i zobowiązane do zastępstwa prawnego, prowadzi do uznania, że różnicowanie

ich wynagrodzenia, tj. obniżenie pełnomocnikom z urzędu wynagrodzenia, które otrzymaliby, gdyby występowali w sprawie jako pełnomocnicy z wyboru, nie ma konstytucyjnego uzasadnienia (zob. postanowieni SN z 7.01.2021., I CSK 598/20, LEX 3103835). Dlatego rozstrzygnięcie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu K. S. z urzędu w postępowaniu odwoławczym znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 634 k.p.k. i § 13 pkt 1 w zw. z § 17 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800, ze zm.), gdyż w postępowaniu odwoławczym przed Sądem Apelacyjnym skazanego reprezentował obrońca z urzędu adw. M. K..

Zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w razie nieuwzględnienia środka odwoławczego wniesionego przez oskarżonego ma on obowiązek ponieść koszty procesu. Koszty te zgodnie z art. 616 § 1 k.p.k. obejmują: koszty sądowe na które składają się wydatki poniesione przez Skarb Państwa od chwili wszczęcia postępowania oraz opłaty. Jednakże Sąd Apelacyjny zwolnił K. S., w całości, od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa wydatków wyłożonych w postępowaniu odwoławczym. Przepis art. 624 § 1 k.p.k. stanowi, że sąd może zwolnić oskarżonego w całości lub w części od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, jeżeli istnieją podstawy do uznania, że uiszczenie ich byłoby dla niego zbyt uciążliwe ze względu na sytuację rodzinną, majątkową i wysokość dochodów, jak również wtedy, gdy przemawiają za tym względy słuszności. Oczywiście, nawet sam fakt pobytu skazanego w jednostce penitencjarnej nie jest wystarczającą przesłanką, aby ustanowić skazanemu obrońcę z urzędu i zwolnić od obowiązku uiszczenia stosownej opłaty, ale w sytuacji gdy posiada on do dyspozycji środki finansowe umożliwiające uiszczenie opłaty i pokrycie kosztów wynagrodzenia dla obrońcy z wyboru (por. postanowienie SN z 19.03.2019., Legalis, 2256690). Rzecz właśnie w tym, że oskarżony nie posiada takich środków i nie wykonuje pracy zarobkowej ze względu na stan zdrowia. Tak więc sytuacja rodzinna, majątkowa i brak realnych dochodów, przemawiają za tym, by uzyskał dochody pozwalające na ewentualną spłatę wyłożonych/poniesionych przez Skarb Państwa wydatków w postępowaniu odwoławczym. Tym samym zasądzenie kosztów sądowych generuje dla skazanego K. S. podstawę ustalenia, że uiszczenie kosztów sądowych byłoby zbyt uciążliwe, w rozumieniu art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., skoro przebywając w izolacji penitencjarnej, ma on ograniczone możliwości zarobkowania.